

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

для студентів

спеціальності	014 Середня освіта
освітньо-професійної програми	Образотворче мистецтво
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 1051/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 2024 р.

Київ-2024

Розробник: Сопова Дана Олегівна, доктор філософії, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Сопова Дана Олегівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від « 2 » січня 20 24 року № 6

Голова циклової комісії *АД* Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

«   »   2024 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи *О.Тарас* Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи *ОК* Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. *АД* (*Доценко А.В.*), « 29 » січня 2024 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3/90
Курс	2
Семестр	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Модульний контроль	6
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів системи цінностей інклюзивної освіти, засвоєння теоретико-методологічних та нормативно-правових засад інклюзивної освіти, оволодіння студентами компетентностей щодо організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП), забезпечення сприятливих умов в освітньому середовищі для кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Основні завдання:

- ознайомити студентів з сутністю, місцем і роллю інклюзивної освіти в національній системі освіти.
- формувати у студентів усвідомлене розуміння основоположних засад інклюзивної освіти;
- навчити організовувати здоров'язбережувальне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
- сформувати навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами;
- сприяти становленню у майбутніх фахівців здатності забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
- виробити у студентів уміння використовувати прийоми і способи вербальної і невербальної взаємодії з батьками та дітьми з особливими освітніми потребами.
- сформувати розуміння специфіки проблем інклюзивної освіти під час воєнного стану.
- сприяти практичному оволодінню спеціальними освітніми і фаховими техніками керівництва процесом навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами.
- розвивати уміння складати індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами та знаходити оптимальні шляхи її реалізації.

Дисципліна «Інклюзивна освіта», як обов'язкова основа освітнього компоненту програми, забезпечує оволодіння студентами спеціальними та предметними компетентностями:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Спеціальні компетентності		
СК4	Здатність до добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання.	М о д у л ь 3 М о д у л ь 4
СК8	Здатність до забезпечення сприятливих умов в освітньому середовищі для кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб, можливостей,	М о д у л ь 5: 3, 4.

	здібностей та інтересів.	М о д у л ь 6: 1, 2, 3
СК13	Здатність розвивати мовно-комунікативну компетентність учнів	М о д у л ь 1: 3, 4. М о д у л ь 2: 1, 2, 4.
СК15	Здатність до попередження булінгу та протидії різним проявам насильства.	М о д у л ь 5: 3, 4. М о д у л ь 6: 1, 2, 3
Предметні компетентності		
	Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу.	М о д у л ь 5: 3, 4. М о д у л ь 6: 1, 2, 3
	Здатність планувати роботу вчителя, розробляти календарно- тематичне планування динаміки розгортання змісту освітніх галузей, план виховної роботи, планувати професійний саморозвиток вчителя.	М о д у л ь 3: 3, 4, 5. М о д у л ь 4: 1, 2, 3
	Здатність до здійснення педагогічної діагностики учня.	М о д у л ь 5: 3, 4. М о д у л ь 6: 1, 2, 3
	Здатність до розроблення планів-конспектів уроків та інших форм організації освітнього процесу.	М о д у л ь 1: 3, 4. М о д у л ь 2: 1, 2, 4.
	Здатність добирати доцільні методи, засоби й форми навчання, відповідно до особливостей учнів класу.	М о д у л ь 3: 3, 4, 5. М о д у л ь 4: 1, 2, 3
	Здатність до організації співпраці з батьками в різних формах взаємодії.	М о д у л ь 5: 3, 4. М о д у л ь 6: 1, 2, 3
	Здатність до урахування при створенні освітнього середовища індивідуальних потреб учнів.	М о д у л ь 1: 3, 4. М о д у л ь 2: 1, 2, 4.

	Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій, орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб ринку праці	М о д у л ь 5: 3, 4. М о д у л ь 6: 1, 2, 3
--	--	--

3. Результати навчання за дисципліною.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти:

- враховуватимуть вікові особливості учнів в освітньому процесі для забезпечення його ефективності (РН 4);
- застосовуватимуть міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі (РН 6);
- організовуватимуть освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання (РН 7);
- сприятимуть формуванню мотивації учнів до навчання (РН 8);
- використовуватимуть ефективні форми, засоби і стратегії комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями (РН 9);
- плануватимуть освітній процес залежно від мети, індивідуальних особливостей учнів, специфіки діяльності закладу освіти (РН 10);
- формуватимуть в учнів здатність до конструктивної міжособистісної взаємодії (РН 13);
- застосовуватимуть основні стратегії поведінки щодо попередження булінгу та протидії різним проявам насильства (РН 15);
- плануватимуть процеси для досягнення бажаних результатів, діяльність суб'єктів педагогічного процесу;
- умітимуть визначати цілі (стратегічні, тактичні, оперативні);
- умітимуть переносити знання та уміння з одного виду професійної діяльності в інший; добиратимуть доцільні методи, форми, засоби педагогічної діяльності;
- конструюватимуть педагогічні заходи (навчальні заняття, виховні заходи, педагогічні збори тощо); розроблятимуть методичне забезпечення педагогічного процесу;
- знатимуть критерії оцінювання навчальних досягнень учнів та будуть здатні організовувати та проводити процедури контролю;
- умітимуть визначати шляхи покращення якості процесів навчання та виховання їх та результатів;
- умітимуть працювати в команді.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			
		Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Сутність, структура та генезис інклюзивної освіти					
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи.	8	2	2		4
Тема 2. Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання.	8	2	2		4
Тема 3. Зміст інклюзивної освіти.	8	2		2	4
Модульний контроль	2				
Разом за змістовим модулем 1	26*	6	4	2	12
Змістовий модуль 2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти					
Тема 1. Поняття «Дитини з особливими освітніми потребами». Дитячі травми під час воєнного стану та їх особливості.	6	2			4
Тема 2. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів.	8	2	2		4
Тема 3. Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку.	8	2	2		4
Тема 4. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень.	6	2			4
Тема 5. Поняття «ранній дитячий аутизм» та його особливості.	8	2	2		4

Модульний контроль	2				
Разом за змістовим модулем 2	38*	10	6		20
Змістовий модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти					
Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.	6	2	2		2
Тема 2. Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.	7	2	2		3
Тема 3. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі.	7	2		2	3
Тема 4. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	4	2			2
Модульний контроль	2				
Разом за змістовим модулем 3.	26*	8	4	2	10
Усього годин за курс	90*	24	14	4	42

* З урахуванням модульного контролю (6 годин)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Сутність, структура та генезис інклюзивної освіти

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи (2 год).

Сутність і зміст поняття «інклюзивна освіта», «інклюзія». Завдання та принципи інклюзивної освіти (ІО). Правова основа інклюзивної освіти: основні міжнародні документи та чинне законодавство України. Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти дітей з ООП як основа розвитку необхідних компетенцій для організації та реалізації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти. Концепція нормалізації та теорія включення як підґрунтя для забезпечення рівних шансів у навчанні, вихованні та розвитку для всіх дітей. Соціальна та медична моделі розуміння інвалідності. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей та особливості їх навчання й виховання. Проблеми організації педагогічного процесу в початковій школі.

Ключові слова. Інклюзивна освіта, інклюзія, розвиток, освітній процес, нормалізація, теорія включення, рівні шанси, навчання, виховання, соціальна модель, медична модель, інвалідність, діти з особливими освітніми потребами.

Семінарське заняття 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 8, 9, 10.

Тема 2. Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання (2 год).

Виникнення і розвиток інклюзивної освіти та навчання. Предмет і завдання дидактики інклюзивної освіти, її категорії. Система закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Особливості організації інклюзивної освіти в закладі загальної середньої освіти.

Ключові слова. дидактика, категорія, система закладів освіти, діти з особливими освітніми потребами.

Семінарське заняття 2. Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання (2 год).

Основна література: 3, 4, 5. *Додаткова література:* 8, 9, 10.

Тема 3. Зміст інклюзивної освіти (2 год).

Стандарт початкової освіти закладу загальної середньої освіти. Нормативні документи змісту інклюзивної початкової освіти. Особливості забезпечення змісту інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами

Ключові слова. Стандарт початкової освіти, зміст інклюзивної початкової освіти, інклюзивна освіта, заклад загальної середньої освіти, діти з особливими освітніми потребами.

Практична робота 1. Зміст інклюзивної освіти (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 8, 9, 10.

Змістовний модуль 2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Тема 1. Поняття «Дитини з особливими освітніми потребами». Дитячі травми під час воєнного стану та їх особливості (2 год).

Поняття «дитина з ООП» і «діти з обмеженими можливостями». Класифікація порушень розвитку у дітей. Особливості і закономірності порушеного розвитку. Психічний дизонтогенез. Клінічна класифікація типів дизонтогенеза. Класифікація за В.П. Лебединським. Етіологія і патогенез дизонтогенезу, ПТСР у дітей з особливими освітніми потребами: його прояви, особливості та наслідки. Напрями роботи з дітьми з ПТСР.

Ключові слова Дитина з особливими освітніми потребами, дитина з обмеженими можливостями, порушення розвитку, психічний дизонтогенез, типи дизонтогенеза, етіологія і патогенез дизонтогенезу, травматизація, ПТСР у дітей з особливими освітніми потребами, воєнний стан.

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 7, 8, 9, 10.

Тема 2. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів (2 год).

Діти з порушенням слуху. Причини порушень слуху у дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху. Діти з порушенням зору. Ступені порушення зору у дітей. Особливості розвитку.

Ключові слова. Діти з порушеннями слуху, діти з порушеннями зору, психолого-педагогічна характеристика проявів, особливості розвитку, інклюзивна

освіта, норми та правила взаємодії з дітьми з порушеннями слуху та зору.

Семінарське заняття 3. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10.

Тема 3. Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку (2 год).

Діти з порушенням інтелектуального розвитку. Причини та ознаки дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Основні прояви затримки інтелектуального розвитку. Особливості класифікації дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Поняття «затримки психічного розвитку» та основні характеристики. Класифікація затримки психічного розвитку.

Ключові слова. Діти з порушенням інтелектуального розвитку, прояви затримки психічного розвитку, процес затримки інтелектуального розвитку.

Семінарське заняття 4. Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9.

Тема 4. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень (2 год.)

Основні види порушень мовлення у дітей та їх причини. Порушення усного мовлення: порушення фонаційного та структурно-семантичного оформлення: основні причини та наслідки. Порушення писемного мовлення: дислексія, дисграфія.

Ключові слова. Діти з порушеннями мовлення, мовленнєві порушення, порушення фонаційного оформлення, порушення структурно-семантичного оформлення, дислексія, дисграфія.

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 1, 2, 3, 8, 9.

Тема 5. Поняття «ранній дитячий аутизм» та його особливості (2 год).

Розлади аутистичного спектру (РАС). Диференціальна діагностика розладів аутистичного спектру. Прояви розладів аутистичного спектру. Особливості психофізичного розвитку дітей з розладом аутистичного спектру.

Ключові слова. Розлади аутистичного спектру, диференціальна діагностика, прояви РАС, психофізичний розвиток дітей з РАС.

Семінарське заняття 5. Поняття «ранній дитячий аутизм» та його особливості (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 4, 8, 9.

Змістовний модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП (2 год).

Поняття про психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі. Складники психолого-педагогічного супроводу. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги. Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП у закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу під час воєнного стану. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами під час воєнного стану. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу; асистент дитини як відповідальний за соціальний супровід дитини; батьки як активні учасники освітнього процесу дитини з ООП. Взаємодія усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу в освітньому процесі.

Ключові слова. Психолого-педагогічний супровід, команда психолого-педагогічного супроводу, психолого-педагогічні послуги, корекційно-розвиткові послуги, асистент вчителя, асистент дитини, батьки як учасники освітнього процесу, воєнний стан.

Семінарське заняття 6. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Тема 2. Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП (2год).

Особливості розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Концептуальні і методологічні засади організації процесу оцінювання. Зміна існуючої системи оцінки спеціальних освітніх потреб у контексті переходу від медичної до соціальної моделі в освіті. Технології оцінювання розвитку дитини. Типи оцінювання за рівнем його реалізації: первинний і комплексний; за сферами розвитку: психологічний, емоційний, логопедичний. Методики реалізації первинного оцінювання на рівні закладу освіти. Методики реалізації комплексного психолого-педагогічного оцінювання розвитку дитини. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному закладі освіти: розроблення і реалізація Індивідуальної програми розвитку, надання психологопедагогічних та корекційно-розвиткових послуг, створення інклюзивного освітнього середовища, подолання бар'єрів на шляху організації та впровадження інклюзивного навчання, професійне співробітництво в інклюзивному закладі освіти.

Ключові слова. оцінювання розвитку дитини, первинна оцінка, комплексна оцінка, Інклюзивно-ресурсний центр, індивідуальна програма розвитку, SMART-цілі.

Семінарське заняття 7. Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП (2год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10.

Тема 3. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі (2год).

Концепції, орієнтовані на індивідуальний підхід у процесі навчання в інклюзивному освітньому середовищі (теорія множинного інтелекту, концепція, орієнтована на освітні потреби дітей, концепція універсального дизайну). Диференційований та індивідуальний підходи у навчанні дітей з ООП. Сутність традиційного інтенсивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Методики на основі підходу «Навчання у співробітництві». Стратегії когнітивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Технологія спільного викладання.

Ключові слова. Технології інклюзивного навчання, диференційоване викладання, спільне викладання, педагогічне оцінювання, формувальне оцінювання.

Практична робота 2. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі (2год).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Тема 4. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища (2год).

Універсальний дизайн у сфері освіти. Принципи універсального дизайну інклюзивного освітнього середовища. Тракткування доступності у Конвенції ООН про права людей з інвалідністю. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. Критерії доступності. Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі. Архітектурна доступність, розумне пристосування. Облаштування просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з ООП. Медіатека та ресурсна кімната.

Ключові слова. Архітектурна доступність, розумне пристосування, універсальний дизайн, універсальний дизайн в освіті, ресурсна кімната.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1, 8, 9.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

	Максимальна кількість	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	Максимальна кількість балів за одиницю
Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	0	0	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	10	1	10	0	0	1	10
Виконання завдання для самостійної роботи	5	3	15	5	25	4	20

Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		76	-	88	-	82	
Максимальна кількість балів: 246							
Розрахунок коефіцієнта: 2,46							

6.2. Критерії оцінювання відповіді на семінарському занятті

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується-недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдань/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.3. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовний модуль 1. Сутність, структура та генезис інклюзивної освіти

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи.

1. Дайте визначення поняттям інклюзивна освіта, інклюзія, інтеграція, спеціальна освіта, особливі освітні потреби.
2. Проаналізуйте історичне підґрунтя інклюзивної освіти, подати в хронологічній таблиці основні дати становлення інклюзивної освіти.
3. Подайте у формі таблиці перелік міжнародних та національних нормативно-правових актів, що визначають правову основу інклюзивної освіти.
4. Порівняйте у вигляді таблиці спільні та відмінні риси медичної та соціальної моделей розуміння інвалідності.

Тема 2. Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання.

1. Охарактеризуйте предмет і завдання дидактики інклюзивної освіти, зазначте основні її категорії.
2. Подайте у формі схеми структуровану систему закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами.
3. Визначте 5-7 особливостей організації інклюзивної освіти в закладі загальної середньої освіти.

Тема 3. Зміст інклюзивної освіти.

1. Визначте тезисно особливості стандарту початкової освіти закладу загальної середньої освіти.
2. Напишіть есе на тему: «Інклюзивна освіта в Україні: переваги та недоліки».

Змістовний модуль 2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.

Тема 1. Поняття «Дитини з особливими освітніми потребами». Дитячі травми під час воєнного стану та їх особливості.

1. Дайте визначення понять «аномалія розвитку», «дитина з особливими потребами», «особливі освітні потреби».
2. Обґрунтуйте місце педагогічного впливу на розвиток дитини з особливими освітніми потребами.
3. Що означає поняття «посттравматичний стресовий розлад»? Опишіть особливості ПТСР у дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 2. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів .

1. Опишіть психолого-педагогічну характеристику дітей з порушенням зору.
2. Розгляньте загальні стратегії супроводу для дітей з порушеннями зору в освітньому середовищі закладу.
3. Проаналізуйте загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушенням слуху.

Тема 3. Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку.

1. Опишіть причини та ознаки дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
2. Подайте у формі таблиці класифікацію затримки психічного розвитку дитини.
3. Розкрийте причини виникнення множинних порушень розвитку, пов'язаних з порушенням інтелектуальної сфери та мовлення.
4. Назвіть напрямки й перспективи корекційно-розвиткової роботи при поєднанні інтелектуальних та мовленнєвих порушень розвитку.

Тема 4. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень.

1. Що, на Вашу думку, має враховувати педагог під час навчання дитини з порушенням мовлення?
2. Поясніть, у яких випадках педагогу слід рекомендувати батькам консультацію вчителя-логопеда?

Змістовний модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.

Тема 1. Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

1. Розкрийте значення психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.
2. Охарактеризуйте особливості роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП під час воєнного стану.

Тема 2. Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.

1. Проаналізуйте типи оцінювання розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
2. Опишіть 2-3 методи реалізації первинного оцінювання розвитку дитини.
3. Подайте у формі таблиці основні складові індивідуальної програми розвитку дитини з ООП.

Тема 3. Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі.

1. Здійсніть порівняльний аналіз теорії множинного інтелекту, концепції, орієнтованої на освітні потреби та концепції універсального дизайну.
2. Розробіть модель портфоліо учня з ООП.
3. Подайте у формі таблиці основні технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

Тема 4. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

1. Підготуйте загальні рекомендації щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з порушеннями зору, для дітей з

порушеннями слуху, для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, дітей з інтелектуальними порушеннями.

6.4. Загальні критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійної роботи студентами є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, повна, неповна.
2. Рівень самостійності студента: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень сформованості навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо).
4. Рівень сформованості навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, вміння виконувати творчі завдання тощо).
5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь: низький (володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу); середній (володіння умінням вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань); достатній (уміння застосовувати набуті знання у стандартних практичних ситуаціях); високий (володіння умінням творчо-пошукової діяльності).

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
4	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. У відповідях допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
3	Студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки, але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
2	Оцінюється завдання, що містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити

	питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.
1	Оцінюється завдання, що містять знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, що відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка, виконання певної навчальної дії.

6.5. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години. Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів. Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
----------	----------------------	---

7. Навчально-методична карта дисципліни «Інклюзивна освіта».

Разом: 90 год, лекції – 24 год, семінарські заняття – 14 год, практичні заняття – 4, модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год.

Тиждень	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.				Змістовий модуль III.				
Модулі	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.				Змістовий модуль III.				
Назва модуля	Сутність, структура та генезис інклюзивної освіти.			Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.				Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Дати												
Теми лекцій	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи.	Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання.	Зміст інклюзивної освіти.	Поняття «Дитини з особливими освітніми потребами». Дитячі травми під час воєнного стану та їх особливості.	Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів.	Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку.	Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленієвих порушень.	Поняття «ранній дитячий аутизм» та його особливості.	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психологопедагогічного супроводу дитини з ООП.	Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.	Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі.	Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.
Теми семінарських і практичних занять	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою.	Дидактика як загальна теорія інклюзивної освіти та навчання.	Зміст інклюзивної освіти.		Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів.	Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку.		Поняття «ранній дитячий аутизм» та його особливості.	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП під час воєнного стану як умова успішної інтеграції дітей у соціум. Команда психологопедагогічного супроводу дитини з ООП.	Оцінювання розвитку та визначення особливих освітніх потреб дитини. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.	Технології навчання та оцінювання в інклюзивному освітньому середовищі.	
Види поточного контролю	Модульний контрольна робота 1			Модульна контрольна робота 2				Модульна контрольна робота 3				
Самостійна робота	15 балів			25 балів				20 балів				
Підсумковий контроль	Залік											

8. Рекомендовані джерела.

Основна (базова) література:

1. Ангелова А.В., Івашура Н.С. Інклюзивна освіта. Методичні рекомендації для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів: практично-методичний посібник. Київ: Кенгуру, 2020. 48 с.
2. Інклюзивне навчання: Інформаційний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / упорядники: Софій Н.З., Найда Ю.М. Київ: 2020. 59 с.
3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ. ТОВ «Агенство Україна», 2020. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навчально-методичний посібник Київ: Ранок, 2020. 160 с.
5. Приймак Н. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. Київ: Мандрівець, 2020. 64 с.

Додаткова література:

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків: Видавництво «Ранок», 2021. 216 с.
2. Горішна Н., Слозанська Г. Підготовка педагогів до навчання дітей з особливими освітніми потребами і травматичним досвідом війни: виклики та можливості. III Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція з міжнародною участю «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат» (23–24 квітня 2023 р.). Тернопіль, 2023. С. 82-85. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29711/1/15_Gorishna_Slozanska.pdf
3. Кінезіологічні вправи, як засіб розвитку для дітей з особливими освітніми потребами / Дніпровська академія неперервної освіти. Дніпро, 2022. 28 с.
4. Корекційно-розвивальні методики для роботи з дітьми з аутизмом: методичні рекомендації / укладачі: Литвяк Д.М., Зленко Л.О. Чернігів: ЧОІППО ім. К.Д. Ушинського, 2020. 73 с.
5. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку: навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О., Гладченко І.В., Бобренко І. В., М'якушко О. І., Сухіна І. В., Трикоз С. В. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.
6. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 104 с.
7. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 96 с.
8. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку: навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В. Київ, ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 88 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1GqXU6hWIAU5T8EWgE7TQspXaxQCw4hLu/view>

9. Мельнік М.А. Інклюзивна політика держави під час війни. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 6 (276). Київ, 2022. С. 44-49.

URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/VisnikSNU/article/view/620/592>

10. Міністерство освіти і науки України «Освіта України в умовах воєнного стану». Інформаційно-аналітичний збірник. Київ: Освіта, 2022. 18 с.